

1 stycznia 1994 rozpoczął się pierwszy etap reformy powiatowej. Trzydzieści lat temu, w czterdziestu sześciu największych gminach miejskich naszego państwa, zaczęto realizować Program pilotażowy Reformy Administracji Publicznej, oparty na koncepcji wypracowanej przez Rząd premier Hanny Suchockiej.

Tytułem przypomnienia, 13 lipca 1993 r. Rada Ministrów przyjęła rozporządzenie w sprawie określenia zadań i kompetencji z zakresu rządowej administracji ogólnej i specjalnej, które mogły być przekazane niektórym gminom o statusie miasta, wraz z mieniem służącym do ich wykonywania, a także zasad i trybu przekazania (Dz. U nr 65, poz. 309 z późn. zm.).

Zgodnie z założeniami programu, uczestniczące w nim samorzady mogły przejmować zadania na podstawie porozumień zawieranych między prezydentami miast, a reprezentującymi rząd wojewodami. Program faktycznie wchodził w życie w wersji znacząco zmienionej w stosunku do koncepcji opracowanej przez profesora Michała Kuleszę, Pełnomocnika ds. Reformy Administracji Publicznej w Rządzie premier Hanny Suchockiej. Wynikało to z faktu, że rząd SLD-PSL, pod kierownictwem premiera Waldemara Pawlaka, który powstał jesienią 1993 roku, podjął próbę zablokowania tego programu i usiłował zniechęcić władze samorządów miejskich do udziału w tym reformatorskim przedsięwzięciu. W myśl pierwotnych założeń program miał być wstępem do zasadniczej reformy decentralizującej ustrój państwa, a wykreowany w skutek tej reformy samorząd powiatowy miał stać się istotnym czynnikiem upodmiotowienia wspólnot lokalnych. Chodziło m.in. o stworzenie realnych warunków do współodpowiedzialności obywateli za większość spraw publicznych, które mają znaczenie dla jakości ich życia, a wiążą się z zadaniami państwa w zakresie bezpieczeństwa i rozwoju cywilizacyjnego kraju.

Mimo wszystkich trudności program - faktycznie realizowany już bardziej jako pilotaż reformy powiatowej, aniżeli systemowej Reformy Administracji Publicznej - stał się pierwszym etapem decentralizacji państwa polskiego. Wyzaczył on kierunek jego reformowania, najpierw określony w Konstytucji RP w roku 1997, a następnie w ramach prac rządowych i parlamentarnych koalicji Akcji Wyborczej Solidarność i Unii Wolności, która w latach 1998-2000 podjęła na nowo ideę decentralizacji państwa, a samą reformę powiatową potraktowała jako jedną z reform ustrojowych Rzeczypospolitej.

W związku rocznicą zapoczątkowania reformy powiatowej, którą w tym roku przypominamy, Dziennik Warto Wiedzieć prezentuje artykuł profesora Michała Kuleszy opublikowany w nr 12 miesięcznika "Samorząd Terytorialny" w 1995 roku. Artykuł zawiera w rzeczywistości szczegółową relację z przygotowania i przebiegu tego reformatorskiego przedsięwzięcia. Treści zawarte w artykule są tożsame z opracowaniem dla Sądu Polubownego, przygotowanym przez profesora M. Kuleszę w lipcu 1995 roku, a związanym z toczącym się sporem z rządem, w który wstąpiły w tym czasie uczestniczące w programie pilotażowym samorzady czterdziestu sześciu największych gmin miejskich RP.

Artykuł prof. Michała Kuleszy dostępny jest tutaj: <http://sztuki.awardspace.info/samorzad/program.htm>

Autor: Waldemar Rataj